

**7. Základní oblasti
sportovní edukace**

8. Pedagogika školního sportu

Základní oblasti sportovní edukace

Dělení soudobého sportu (iri-sportu i esportu):

- školní
 - soutěžní
 - rekreační
- ⇒ **3 základní oblasti sportovní edukace**
- v pedagogice sportu se rozvíjejí analogické **subdisciplíny**
 - hlavní zájem se soustředí na **školní sport** (zvláště v ČR)
 - v soutěžním sportu – především rozvoj sportovních **talentů**
 - zvýšený zájem o rekreační sport **všech věkových kategorií**

Dílčí dělení sportovní edukace

- dle **vzdělávacích institucí** – viz **kurikulární dokumenty**: MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, U3V, ..., „nesportovní“ – **sportovní**
- dle **věku**: předžáci, mladší žáci, starší žáci, mladší dorost, starší dorost, junioři, dospělí, veteráni – viz **soutěžní kategorie**
- dle **znevýhodnění** X intaktní populace, APA, aplikovaná TV
- dle **výkonnostní úrovně**:
soutěžní sport: talenti – výkonnostní – elitní – profesionálové
rekreační sport: začátečníci – pokročilí
- dle **dělení sportů** (pohybových aktivit), sport – esport (?), ...
- **organizované – individuální** sportovní aktivity, ...

Pedagogika školního sportu

- **školní sport** (= instrumentální) = sportovní a pohybové aktivity, které probíhají v rámci instituce školy
- → **ne pouze** školní tělesná výchova, ale **veškeré možnosti, akce, nabídky**, ... sportovních aktivit: o přestávkách (viz tradice ve Švédsku), ve výuce, ve volných hodinách, v rámci kurzů, „adaptáků“, exkurzí, zájezdů, ...
- → **motivace + propojení na rekreační** (i soutěžní) **sport**
- → **školní sport** = výrazný **benefit** **dobré školy**
- klíčový pro **zdravou školu, školu v pohybu, aktivní školu, ...**

Pedagogika školního sportu

- pedagogika školního sportu u nás = **didaktika** (školní) **tělesné výchovy** (např. Vilímová, Rychtecký, Fialová, Kovář)
- **konkretizace** pojetí školního sportu v ČR = **Rámcové vzdělávací programy** (např. RVP GSP, ...)
- **RVP pro základní vzdělávání (2004):**
 - **vzdělávací oblast Člověk a zdraví** = **výchova ke zdraví** a **tělesná výchova** (i zdravotní tělesná výchova)
 - rozvíjení klíčových **kompetencí** žáků
 - pochopení zdraví jako nejdůležitější životní hodnoty
 - vnímání radostných prožitků z pohybových aktivit
 - pochopení významu zdatnosti, vzhledu, duševní pohody

Pedagogika školního sportu

Školní sport musí reagovat na závěry výzkumů:

- snižuje se pohybová aktivita žáků a podíl organizovaných sportovních aktivit s narůstajícím školním věkem
- existují rozpory mezi přáním, preferencemi a zájmy a realizovanou školní pohybovou aktivitou
- ...

Ve školním sportu jsou potřebné změny, např.:

- prohloubit ve výuce **orientaci na žáka**
- přípravu na **zdravý životní styl** přeměnit na jeho ovlivňování
- od jednostranné orientace na výkon přejít k **uspokojení** žáků
- podporovat **prožitkovost**, seberealizaci, ...

Pedagogika školního sportu

Nutné inovace v **celoživotním vzdělávání učitelů TV**:

- o proměnách informuje celoevropský **projekt AEHESIS** = výzkum vzdělávání sportovních profesí (Aligning a European Higher Education Structure In Sport Science, http://eose.org/our_work/aehehesis...) – doporučené kurikulum
- na požadavky současné mládeže musí reagovat studijní programy a další vzdělávání učitelů TV
- více zastoupeny **dobrodružné aktivity**, tance a hry než „klasická“ gymnastika, plavání nebo atletika
- reflektování **nových SA** – propojení s kyberprostorem,

Pedagogika školního sportu – tendence

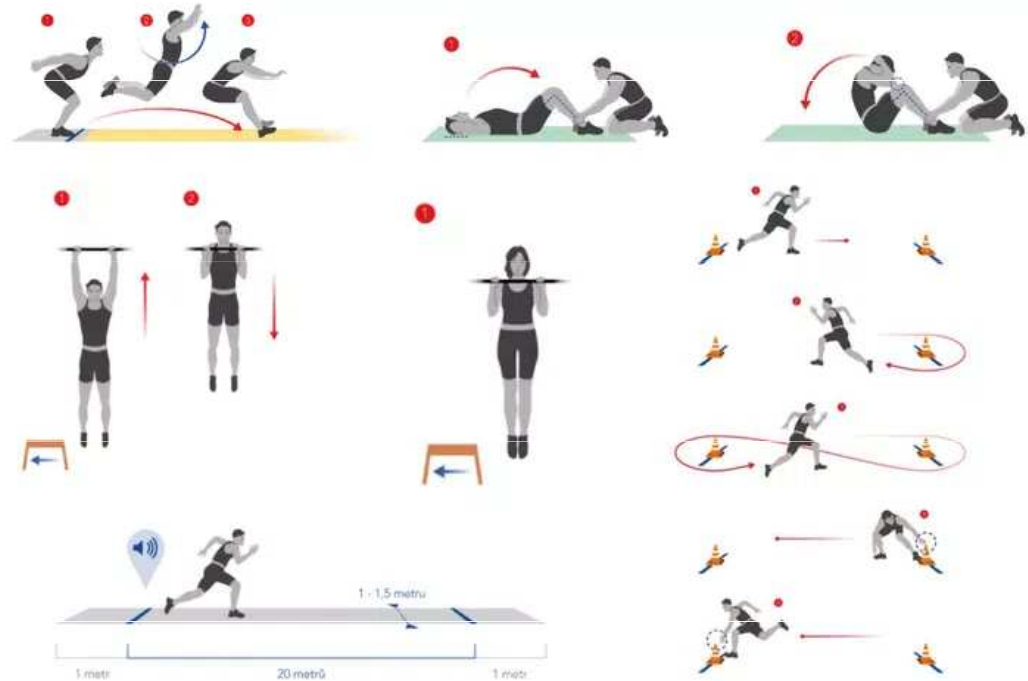
- rozvoj vybraných **sociálních kompetencí** žáků
- podpora bezprostředního a individuálního **prožívání** výuky TV
- koncepce TV, kdy žáci „**berou sportovní aktivity za své**“ →
- možnost **vlastního rozhodování žáků** ve výuce TV →
- **podpora participace žáků** na rozhodování o obsahu výuky
- prolínání povinné TV do mimoškolních a **volnočasových** aktivit
- ...

Pedagogika školního sportu – výzkumy

- vztah školní edukace a podpory zdraví (**škola a zdraví**)
- **komunikace** a interakce ve výuce tělesné výchovy
- možnosti školy při **výběru sportovních talentů**
- edukační a sociální **specifika sportovních škol**
- problematika **vztahu školního sportu a dívek**:
 - specifčnosti v motorickém učení dívek
 - vliv působení školní TV na biologický a motorický rozvoj
 - nižší motivace dívek ke sportu ve volném čase
- **Covid-19 a TV**, sport, ... (Covidové děti a pohyb – prof. Kolář)

Testování tělesné zdatnosti dětí – 2022

- **Zadavatel – Česká školní inspekce** (viz <https://www.csicr.cz/cz/Aktuality>)
- + sportovní fakulty + katedry TV v ČR
- říjen a listopad 2022 na všech školách
- 3. a 7. ročník ZŠ, 2. ročník SŠ
- poslední plošné testování v Česku – před více než 30 lety
- návaznost na šetření 2016 – podmínky výuky TV na školách
- dosavadní empirie – zdatnost dětí klesá + rozevírání nůžek

Stav TV – výsledky a doporučení

Tělesná zdatnost žáků na základních a středních školách.

Výuka tělesné výchovy a podpora pohybových aktivit.

Tomáš Zatloukal et al. (2023). Česká školní inspekce.

https://csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2023_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/TZ_Telesna-zdatnost-zaku-na-ZS-a-SS_final.pdf

Přehledová zpráva – obsahové zaměření:

1. Prostorové, materiální, personální podmínky, průběh TV, mimoškolní PA, ...
2. Výsledky měření tělesné zdatnosti žáků (3. a 7. r. ZŠ, 2. r. SŠ)
3. Závěry a doporučení

Stav TV – výsledky a doporučení

Aktivní škola: inspirace pro podporu pohybových aktivit žáků: metodické doporučení. Karel Kovář et al. (2023). Česká školní inspekce. https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2023_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/MD_Aktivni-skola_Inspirace-pro-podporu-pohybovych-aktivit.pdf

Příklady inspirativní praxe – zlepšení podmínek pro školní PA:

1. Zlepšovat prostorové a materiální podmínky pro výuku TV
2. Využívat disponibilní hodiny pro TV (3. hodina TV)
3. Usilovat o odborné zajištění výuky TV
4. Hledat nástroje pro vyšší motivaci žáků k pohybovým aktivitám
5. Sledovat trendy ve sportu a reagovat na zájmy žáků

Stav TV – výsledky a doporučení

Aktivní škola: inspirace ... Karel Kovář et al. (2023).

Příklady inspirativní praxe – zlepšení podmínek pro školní PA:

6. Diagnostikovat vývoj žáků – dávat jim výsledky testů + doporučení
7. Realizovat kurzovní výuku
8. Nabízet zájmové vzdělávání s PA → rekreační sport
9. Organizovat školní sportovní akce
10. Utvářet pohybový režim žáků ve škole (protažení v hodinách, aktivní přestávky, sportovní kroužky, aktivní doprava do školy, ...)
11. Škola a bezpečnost – <https://www.fsps.muni.cz/sdetmivpohode>